

Irredenta mozgalmak Erdélyben.

— Egy szemtanu megfigyelései az új államban. —

Az irredentizmus Erdélyben azon a napon kezdődött, amikor a román kormány az imperiumot átvette. Tudjuk jól a történelemből, hogy minél jobban elnyomják a népet, annál jobban lángol fel benne a szabadság utáni vágy. Ez a vágy most még csak a szívekben él, tettekben még nem nyilvánulhat meg, mert a hatalom, amely zsarnoki módra nehezül a lakosságra, vérbe fojt minden külső megnyilvánulást. És ez a szabadság utáni vágy ma már nemcsak a magyarok szívében él, de az erdélyi románokéban is, akik már megelégtették testvéreik garázdálkodását, és bár még szegénylősen, de bevalják, hogy mégis csak jobb volt a magyar uralom, mint a barbár félművelt román iga.

Most még csak a szívek lázadnak. Suttogva, dacosan járnak és mindenben csak az erőszaknak engednek. Sőt szokszor annak sem. Ő és új románia börtönei, internáló táboraik zsúfolva vannak dacos magyarokkal, kik inkább a börtönt választották mint a rabláncot. Erdély közigazgatása és a közgazdasági élete teljesen csődöt mondott, mert miután a magyar tisztviselők háromnegyed része nem tette le a hűségküit, a román kormány elbocsátotta őket és román tisztviselőket hozatott. Ezek azonban a közigazgatásban teljesen járatlanok és annyi rossz akarral kezelik a magyarok ügyét, hogy csak a legnagyobb nehézségekkel küzdve tudják az állam gépezetét lassu cammogással járni.

A közgazdasági élet szintén a csőd szélén áll. Az adók sehogy sem akarnak befolyjni, a paraszt a maximális árak miatt nem viszi piacra termését, a gyári üzemek legnagyobb része szünetel nyers anyag hiányában, a kereskedők akik rá vannak utalva a bukaresti piacra, csak a legszükségesebbet szerzik be, mert a lei és a korona közti különbség olyan nagy, hogy nem bírják eladni és az árak a nyakukon maradnak. A kormány és a hatóságok pedig nemcsak hogy nem segítenek a bajukon, hanem ahol csak lehet ütnek rajtuk és lehetetlennél lehetetlenebb rendeletekkel kínozzák. Az árakat nemcsak maximálták, de előirták, hogy minden áru milyen haszonnal adható tovább. Minden eladott áruval jegyzéket köteles adni a kereskedő a vevőnek akár kéri az, akár nem. Ezekről a jegyzékekről kópiát kell készíteni, amelyet minden hónapban az árvizsgáló bizottságnak be kell mutatni.

Legjobban el van keseredve a nép a korrupciós hivatalnokok miatt. Pénz nélkül, megvesztegetés nélkül semmit sem tudnak kijárni. Az ellenséges érzelmű román hivatalnokok pedig csak azzal állnak szóba, aki fizet nekik.

És minden téren ilyenek az állapotok. Még a vallási ügyekbe is beleszólnak a hatóságok. A mult ősszel és most tavasszal minden magyar nő pártában járt, de ezzel nem Románia ellen tüntettek, hanem csak magyar mivoltuk mellett. És ez ellen az ártatlan tüntetők ellen a románok, úgy felbőszültek, hogy az utcán katonák és tisztek megtámadták a védtelen nőket, leszakították róluk a ruhát és igen sokat börtönbe vettek.

És a románság minden ilyen intézkedése, zsarnoksága és bosszuszomja csak növeli a magyar irredentizmust.

„Nem, nem soha!” Ez a jelszó most a magyarok közt. És hiába a kormány minden erőlködése soha el nem fogja fojtani tudni a szívek érzelmét.

De mint már említettem nem csak a magyarság gyűlöli ezt az új uralmat, de maga az erdélyi románság egy része is. Ennek oka pedig az, hogy a román kormány nem bizik az erdélyi testvéreiben sem. A nagy hivatali állásokat ő romániai emberekkel tölti meg, szerény fizetésű kis hivatalnokokból pefektusokat nevez ki vagy egyéb ilyen állásba helyezi, az erdélyi románoknak pedig csak másodrangú állások jutnak és még azok jogait is megnyirbálja és állandó spiclikkel veszi körül.

Legutóbb nagy port vert fel egész Romániában, különösen erdélyben a Cserey-Csécsy ezredesek és társainak hazaárulási pöre, akik most már a második tárgyaláson mentek keresztül. Az első tárgyalás, amely Kolozsvárott folyt le, tíz halálos ítélettel végződött, föllebezés folytán az ítéletet megsemmisítették és az új tárgyalás Nagyváradon folyt le. Itt már csak három halálos ítélet hoztak: Csereyt Csécsit és egy főhadnagyot ítélték halálra, a többi 10—15 évi kényszer-munkára. Köztük Lukácsot, Nagyvárad volt polgármesterét, akire vonatkozólag — ez a legérdekesebb — a tárgyaláson az összes tanúk, köztük igen sok román úgy vallott, hogy Lukács jobb hazafi, mint maga Avarescu miniszterelnök. A magyar uralom alatt mindig román barát volt és a gyulafehérvári határozatot Nagyvárad nevében ő üdvözölte először egész Erdélyben. Elképzelhető Nagyvárad románságának elkeseredése a saját fajtája ellen.

Igy fest Románia és benne a magyarok. Az irredentizmus pedig lassan izzik tovább és nem fog sok idő betelni lánghoz fog állani egész Erdély és csak a menekülő oláhság bocskorainak dühöngése fog visszhangot kelteni. —o.—

Mackensennak kellett volna megvédenie Felsőmagyarországot?

Budapest, szept. 4.

Tisza meggyilkolásának tárgyalásánál Barta volt hadügyminiszter bevallotta, hogy Mackensennel annak idején szerződést kötött a cseh-szlovák hadseregnek az országból való kiszorítására. A terv keresztülvitelét Mackensen elfogatása akadályozta meg.

PESTI HIREK.

A R. Magyar Hirlap eredeti jelentése Bécsen át.

* A pesti Warennék zsarolója. Shaw Bernhard szindarabot írt Warrenné mesterségéről, a pesti Warrennékat, ama bizalmas találkozóhelyek tulajdonosnőit pedig végigzsarolta a minap Schiller György volt lakáshivatali nyomozó. Ez így mindenesetre prózaibb. Schiller több társával azonnal állított be a pesti Warrennékhez, hogy megbízása van a lakáshivataltól a lakást a waggonlakók számára elrekvírálni. Többek között jártak

Nagy Károlynénál, a Weselényi-utca 28. Magyarai Károlynénál, Munkás-utca 16. Lusztig Ernónénál, Röck Szilárd-utca 5. Herold Emiliánál, Király-utca 84. számú házban. Miközben Schiller társai hivatalos képpel tárgyaltak a lakások rekvírálásáról, maga Schiller a fülébe sugta a lakások tulajdonosnőjének, hogy jó pénzért elsimitja a dolgot. Ilyen módon öt-tízezer koronát zsaroltak ki mindenütt, azután távoztak. A lakástügyi miniszter-biztos feljelentést tett a főkapitányságon a zsarolók ellen, Schillert ma le is tartóztatták. Társait keresik.

* Eltávolították a Tisza aknáit. A románok a kommunistákkal folytatott harcok idején sok aknát helyeztek el a Tiszán és ezek lehetetlenné tették egész a legutóbbi időkig a Tisza hajózását. Értesülésünk szerint ezeket az aknákat már felszedték és a hajózás megindulásának semmi akadálya sincs. Mihelyt a kormány értesítése megérkezik a M. Foly.- és Teng.-hajózási R.-T.-hoz, nyomban megindul a hajózás. Most tanulmányozzák azt a kérdést is, hogy a Tiszán való hajózással egyidejűleg a Maroson való hajóznak nincs-e akadálya.

HIREK.

Tájékoztató.

A kormányzó fogad kedden és csütörtökön 10—12-ig.

Páris tábornok fogad hétfőn, szerdán és pénteken 10—12-ig.

Inspekciós gyógszertár: Marosi

Előfizetési árak:

egész évre 240 K.
fél évre 120 „
negyed évre 60 „
egy óra 20 „

Lapunk egyes száma 80 fillér.

Az árakat cseh-szlovák értékben számítjuk.

* Városi gazdasági hivatal. Miután Měrő Vilmos, nyug. városi főszámvevő átadta hivatalát utódjának Münnich Kálmánnak, a v. kormánybiztos a város gazdasági ügyeinek kezelésére szervezett gazdasági hivatal vezetésével bizta meg Měrőt, hogy eddigi eredményes munkálkodását a város továbbra se nélkülözze.

* Orvosi hír. Dr. Neumann Miksa orvos Nagymihályon Fő-utca, Záborszky-féle házban megkezdte rendeléseit.

* Új politikai párt. A „Pressburger Zeitung” értesítése szerint szlovenszókói nagybirtokosok, magyar és tót bérlők a „Tótok pártja” címen új politikai pártot alakít. A párt tót és magyar nyelvű hetilapot ad ki és reméli, hogy azok is hozzácsatlakoznak, akik a nemzeti kisgazdapárttól elszakadni akarnak.

* Beiratások a munkácsi magyar felsőkereskedelmi iskolába. Munkács város négy éves Kereskedelmi Akadémiájában (felső kereskedelmi iskola) a beiratások f. hó 15., 16. és 17-én lesznek megtartva. Beiratási díj 40 K, tandíj 300 K. Ha kellő számú ruszin anyanyelvű tanuló jelentkezik, úgy az első osztállyal párhuzamosan ruszin tananyelvű osztályt is nyitunk. A tanítás f. hó 20-án reggel 8 órakor kezdődik. Schwarz Antal, igazgató.

* Beiratkozás Lengyel zenetanfolyama szept. 6-án hétfőn vette kezdetét és tart kedden és szerdán. Kedd délután és szerdán délelőtt felvételi vizsgák az újonnan jelentkezők részére (kezdők kivételével) szerdán délután tanrend-beosztás. Délelőtt 9—12, délután 2—6 órákban. A tanítás csütörtökön kezdődik. A tanfolyam jelen szervezete csak zongora tanszak, 5 alsó és 4 középosztályra beosztott tanterv szerint megfelelő elméleti tantárgyakkal, melyek a rendes növendékekre heti 2—3 órában szigorúan kötelezők. Felvétetnek — meghatározott tehát redukált számú — 9 évet betöltött gyermekektől feljebb, kezdők és haladók, mint rendes és rendkívüli tanulók. A tehetséges, de csak teljesen kezdő gyermekek dr. Kovács „Akusztikai módszere” szerint lesznek bevezetve a zenébe. Rendkívüli növendékek csak felnőttek lehetnek, aki inkább pórátora rendszer szerint akarnának tanulni, különbség, hogy e célra külön beosztott időben senkivel nem találkozáva — nem csoportos órában — privát megbeszélte időnyi és tandíj mellett tanulhatnak, továbbá hogy csak az egész évi tandíj kötelezettség, évvégi vizsga, bizonyítvány, elmélet óra, növendékhangverseny és fellépés nem kötelező. A rendes növendékekre mindez meghatározott óra és tandíj mellett kötelező és csak ily feltételek mellett vehetők fel a tanfolyamra. Elméleti tantárgyak: zenei alapismeretek, hangjegyzírás, olvasás (megfelel a helyesírás és beszédgyakorlatnak), zenediktálás, hallás és ritmika fejlesztő gyakorlatok, megfigyelő képesség fejlesztés vizuális és akusztikai képletek és feladatokkal, emlékezőtehetség fejlesztés. Összhangzattan, ellentét, alak és szerkesztés. A lapról játszás külön órákon lesz szakosztva. Ezen tárgyak díja bennfoglaltatik a tandíjba. Mások tanuló növendékek havi 10 koronáért részt vehetnek ezen órákon. Díjak: beiratkozás 20 K, felvételi vizsga 20 K, tandíj heti 2 óras lecke évi 800, heti 3